

INTRODUCCIÓ

En el més selvàtic extrem d'una parròquia coberta d'aiguamolls, lluny de la vista de tota casa humana, s'alça entre els brucs un munt de pedres, i una mica més a l'est, al vessant d'un monticle, un monument amb alguns versos mig esborrats. Allí fou on Chaverhouse matà amb les seves pròpies mans el Teixidor Penitent de Balweary; i el cisell de "Vell Mortalitat" havia dringat sobre aquella solitària làpida. D'aquesta manera la història pública i la privada assenyalaren amb dit sagnant aquell clot situat entre muntanyes; i després que el Cameronià donà allí la seva vida, fa dos-cents anys, en gloriosa follia, sense reflexió ni pesar, el silenci del fangar havia estat torbat altra volta pe l'estrèpit de les armes de foc i els crits dels moribunds.

El seu antic nom era Les Bruixes del Diable. Però ara anomenen aquell lloc el Munt de pedres de Francie. Durant algun temps es deia que Francie s'apareixia. Aggie Hogg se'l trobà, quan vesprejava, a la vora del munt, i li parlà tot petant les dents, de manera que les seves paraules es perderen. Perseguí Rob Todd (si és que Robbie mereixia crèdit) per espai de mitja milla dirigint-li súpriques llastimoses. Però la nostra època és indrèdula; aquelles supersticioses commemoracions caigueren en desús; i les circumstàncies d'aquella història, como els ossos d'un gegant allà sepultat i mig desenterrat, sobrevivien, nues i imperfectes, en la memòria dels dispersos veïns. En aquesta època de nits d'hivern, quan la borruçada tamborina a les finestres i els bous dormen en l'estable, serà oportú contar de bell nou, entre el silenci dels joves i els afegiments i correccions dels vells, la història del Magistrat President i del seu fill, el jove Hermiston, la qual s'ha esborrat de la memòria dels homes; de les Dues Kirsties i dels Quatre Germans Negres de Cauldstaneslap, i de Frank Innes, "el jove i eixelebrat advocat" a qui el destí va portar a aquests pantanosos paratges a trobar el seu Destí.

CAPÍTOL I
VIDA I MORT DE LA SENYORA WEIR

El Justícia Major era estranger en aquella part del país; però la seva senyora esposa hi era coneguda des de petita, com ho havien estat els seus avantpassats. Els antics “cavallers Rutherford de Hermiston”, de qui era ella el darrer descendent, havien estat famosos antany: mals veïns, mals súbdits, i mals marits per a les seves dones, encara que no per a les propietats d’elles. Abundaven en vint milles a la rodona els relats referits a ells; i els seus noms han estat també impresos en les pàgines de les nostres històries escoceses, no sempre per a honra de les seves accions. Un s’arrossegà per terra a Flodden; un altre fou penjat en la seva pròpia talaia per Jaume V; un altre caigué mort en una batussa amb Tom Dalyell; mentre que el quart, en fi (i aquest fou el pare de Jean), morí presidint una sessió del *Hell-Fire Club*¹, del qual havia estat fundador. Molts de caps assentiren a Crossmichael, amb signes d’aprovació, a semblant càstig; i més perquè aquell home tenia la pitjor reputació entre les persones altes i baixes, quant al diví i quant a l’humà. En el mateix moment de la seva mort, al tribunal s’havien presentat contra ell deu acusacions, vuit de les quals aclaparadores. I aquell càstig es va estendre també als seus agents; el majordom de les seves terres que havia estat la seva mà dreta en una porció de corromputs assumptes, fou acomiadat pel seu cavall una nit, i es va ofegar en una torbera a Kye-skairs; i el seu propi procurador (malgrat que els advocats s’alimenten a cullerada plena) no li va sobreviure gaire, i morí sobtadament d’una hemorràgia.

En totes aquelles generacions, mentre un Rutherford baró anava cavalcant pel país amb els seus camarades, o fent tabola per les tavernes, hi havia sempre alguna pàl·lida esposa empresonada entre les quatre parets de la seva casa o del seu palau. Segons sembla, aquella sèrie de màrtirs esperà molt de temps, fins que, per fi, va obtenir la seva venjança; i fou en la persona del darrer dels Rutherford, Jean. Portava el nom dels Rutherford, però era també filla de les seves tremoloses dones. Al principi, no freturava d’encant. Els veïns rexordaven d’ella, quan era nena, el seu caràcter entremaliat i

¹ Club del Foc o Turment de l’Infern.

voluntariós, les seves molt gracioses monades, i fins i tot una lluïssor matinal de bellesa que no havia d'arribar al seu ple compliment. Al pas que creixia, s'anava marcint, i (ja fos per les culpes dels seus ancestrals pares o per les penes de les seves mares) arribà a la seva maduresa deprimida i, per dir-ho d'alguna manera, desfigurada; no corria per les seves venes la sang de la vida, no hi havia en ella ni tirada a l'existència ni alegria; piadosa, inquieta, plorosa, incapaç.

Molts s'admiraren de veure que arribà a casar-se, atès que semblava de la faïçó de les fadrines velles. Però la pura casualitat la travessà en el camí d'Adam Weir, més tard el nou Fiscal Major², home respectat, de bona posició, vencedor de molts obstacles en la seva vida, i que ara, un xic tard, en la seva maduresa, començava a pensar en una esposa. S'interessava més per l'obediència que per la bellesa i, així i tot, sembla que ell en quedà corprès a primer cop d'ull. "Qui és aqueixa?", va dir dirigint-se al seu amfitrió, i quan aquest li ho hagué dit: "Sí", prosseguí, "sembla molt distingida. Em recorda..." i després una pausa (que alguns arribaren a atribuir a certes evocacions sentimentals): "És religiosa?", preguntà; i poc després demanà ser-li presentat. Les relacions entre ambdós, les quals seria profanació titllar d'amoroses, foren dutes endavant amb l'acostumada habilitat del senyor Weir, i formaren tota una llegenda, o més ben dit una font de llegendes entre la gent de toga. El descrivien entrant, molt afable després de beure vi de Port, al saló, anant tot dret cap a la dama, i assaltant-la amb paraules agradables a les quals la torbada bella responia amb extremat apocament: "Per l'amor de Déu, senyor Weir!" o "Senyor Weir!" o "Tingueu compassió de mi, senyor Weir!". La mateixa vespra del seu compromís, es contava que un s'havia acostat a la tendra parella i havia pogut sentir la dama exclamar, amb el to de qui parla per dir qualsevol cosa: "Tingueu compassió de mi, senyor Weir! I què va ser d'aquell home?" I els profunds accents del pretendent respondre: "Penjat, senyora, penjat". Els motius d'aquella mútua inclinació eren molt discutits. El senyor Weir degué suposar que la seva promesa li convenia prou; tal volta pertanyia a aqueixa classe d'homes que no concedeixen importància a l'adorn en les dones – opinió invariablement castigada en aquesta vida. La seva estirp i la seva hisenda era el quelcom que no es podia dubtar; els seus viatgers avantpassats i el seu pledejaire pare, havien procurat pel bé de Jean. Hi havia diners i hi havia extenses

² *El Fiscal Major*: El Lord Advocate a Escòcia.

propietats, disposades a venir a mans del marit, per transmetre dignitat als seus descendents, i proporcionar-li a ell un títol quan fos requerit a la magistratura. Per part de Jean potser existia certa fascinació de curiositat envers aquell desconegut animal mascle que s'apropava a ella amb la rudesia d'un foraviler i l'*aplom* d'un advocat. En veure'l tan absolutament oposat a tots els que ella coneixia, estimava o entenia, potser li semblés el més extremat, si no el més ideal del seu sexe. A més era difícil rebutjar-lo. Devia tenir poc més de quaranta anys, per l'època del seu matrimoni, i semblava ja més vell; i a la força de la seva masculinitat unia la senatorial dignitat dels anys; s'imposava i causava temor a tothom, encara que no efectiu respecte. La magistratura, l'advocacia, i els més experimentats i reticents espectadors, s'inclinaven davant la seva autoritat – i no s'hi havia d'inclinar Jeannie Rutherford?

L'heretgia sobre les dones nècies sempre és castigada, he dit, i lord Hermiston començà a pagar la seva pena molt prest. La seva casa de George Square fou lamentablement mal governada; res no corresponia a la despesa de la manutenció sinó el celler, que era al seu càrrec particular. Quan les coses anaven malament al sopar, cosa que ocorria contínuament, milord mirava per damunt la taula a la seva esposa: “Crec que us hauríeu d'haver lliurat als reformistes”, va dir. “Em sembla que aquest brou serviria més aviat per a nedar-hi que no pas per a sopar”. O bé el majordom: “Vinga, McKillop, emporteu-vos aquesta pota de xai *radical* — guardeu-la per als francesos i porteu-me unes quantes granotes! No és cosa trista que m'hagi de passar tot el dia al Tribunal penjant radicals, i en realitat no tingui res per a sopar?” Per descomptat que això no era més que una manera de parlar, perquè ell mai en la vida no havia penjat un home per ser radical; la llei de la qual ell era fidel servidor, ho disposava d'una altra manera. I naturalment, també, aquells grunys tenien caràcter de xanxa, encara que proveïts de profund significat; i pronunciats com eren amb la seva veu ressonant, i comentats amb aquella expressió que alguns anomenaven a l'Audiència “la cara de penjar de Hermiston”, causaven vertader espant en la seva dona. Romania asseguda davant d'ell, sense parla, plena d'angúnia a cada plat, com davant una nova prova; la seva mirada oronejava cap al semblant del seu marit i llavors s'abatia una altra vegada; si ell no feia més que menjar en silenci, ella sentia un inefable consol; si es queixava, el món s'enfosquia per a ella. Després anava a cercar la cuinera, que sempre era la seva *germana en el Senyor*. “Ah,

estimada! És cosa horrible que milord no pugui mai veure's satisfet en la seva pròpia casa!". Així deia; i després plorava i resava amb la cuinera; i llavors la cuinera resava amb la senyora Weir; però el menjar de l'endemà no millorava gens ni mica — i la nova cuinera (quan venia) resultava ser, pel cap baix, pitjor que l'antiga, malgrat que, això sí, tan piedosa com les altres. A vegades semblava impossible que lord Hermiston suportés allò amb tanta paciència; i és que, en realitat, era un sibarita estoic que s'acontentava amb vi pur i begut en abundància. Però hi havia moments en què no podia menys d'esclatar la seva indignació. Potser una mitja dotzena de vegades en la història de la seva vida de matrimoni. "Au! Que em llevin això de davant, i que em duguin un tros de pa i formatge!", havia exclamat amb espantosa explosió de la veu i gestos insòlits en ell. Ningú no pensava de discutir ni d'excusar-se; tot el servei quedava paralitzat; la senyora Weir, asseguda al cap de taula, sanglotava ja sense dissimular; i Vostra Senyoria, al caire oposat, rosegava el seu pa i formatge amb ostentós desaire. Una vegada sola la senyora Weir havia gosat apel·lar. Ell passava pel costat de la cadira d'ella, tot dirigint-se al seu despatx.